

ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΑΡΙΑΣ Δ. ΣΚΟΤΙΝΙΩΤΟΥ

Δέν ξέρω, αλλά τὸ φχαριστιόμουνα σάν κύτταξα ἀπ' τὴν κλειδαρότρυπα.

Δέν ἐνοιωθα γι' αὐτὸ καμμιά ντροπή, ὅπως καὶ τώρα πού τ' ὁμολογῶ.

Ἡ μανία μου αὐτὴ μοῦ ἔδινε πολλή χαρά, ἔστω κι' ἂν ὄ,τι ἔβλεπα, τῶβλεπα μὲ τὴ μισή ματιὰ μου, ἀφοῦ κύτταζα μὲ τὸ ἓνα μονάχα μάτι μου.

Ὅμως μὴ θαρρεῖτε πὼς σάν τῶκανα δέν ἔπαιρνα καὶ τὰ μέτρα μου!

Ἐρριχνα πρῶτα ματιές ὡς τὸ βάθος τοῦ διαδρόμου, ἔστηνα τ' αὐτὶ μὴ τυχὸν κι' ἀνεβαίνει κάποιος ἀπ' τὴ σκάλα, κι' ὕστερα, σιγουρεμένη, κολλοῦσα ἐκεῖ τὸ μάτι. Θὰ μπορούσα βέβαια ν' ἀνοίξω καὶ γὼ τὴν πόρτα, σάν ὄλους τοὺς συμμαθητές μου, καὶ νάμπω μέσα σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα πού στέγαζε τὴ Σχολικὴ βιβλιοθήκη μας, ἄσχετα ἂν εἶχα ἢ δέν εἶχα ὄρεξη γιὰ διάβασμα, ἢ ἂν ἀγαποῦσα ἢ ὄχι τὰ βιβλία.

Ὅμως δέν ξέρω, ἀλλά τὸ φχαριστιόμουνα πού κύτταζα μὲ τὴ μισή ματιὰ μου καὶ σύγχρονα πού ζοῦσα μὲ μιὰ μικρὴ τρομάρα, μὴ τυχὸν καὶ μὲ τσακώσει κάνας Καθηγητής.

Τὸ δικό μας τὸ Σχολεῖο, σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ Κωμόπολη, κοντὰ στὰ σύνορα, στάθηκε τυχερὸ ἀπὸ μιὰ ἄποψη, ἀφοῦ εἶχε στὴν κατοχὴ του μιὰ πλούσια Βιβλιοθήκη.

Στὶς τρεῖς πλευρὲς τῆς αἴθουσας αὐτῆς ἀκουμποῦσαν ράφια ὡς ψηλά-ψηλά πού εἶχαν γείρει κάπως καὶ στραβώσει ἀπ' τὸ βάρος ἀμέτρητων βιβλίων.

Μποροῦσε νὰ βρεῖς, ἂν τῶθελες, βιβλία μὲ παραμῦθια γιὰ μεγάλους ἢ μικροὺς, μέχρι κι' ἐπιστημονικὰ συγγράμματα καὶ μελετήματα.

Γύρω-γύρω εἶχε δυὸ σειρὲς θρανία καὶ στὴ μέση μικρὰ τραπέζια μὲ καρέκλες, γιὰ τὸ διάβασμα. Τὴν εἶχε δωρήσει ἓνας Ἑλληνοαμερικανὸς πρὶν χρόνια, πού καθὼς ἔλεγαν, εἶχε φύγει πολὺ μικρὸς ἀπ' τὸ χωριό, φτωχὸς κι' ἀγράμματος καὶ γρήγορα πρόκοψε κι' ἔκανε πολλὰ λεφτά. Ὑστερα, μὲ τοῦτα δῶ θὰ σκέφτηκε πὼς θὰ μπορούσε νὰ κάνει κάτι, ὥστε νὰ τοῦ ἀναρτηθεῖ κάπου μιὰ πινακίδα, πού ν' ἀναγράφει τ' ὄνομά του. Καὶ πράγματι, αὐτὸ συνέβη. Μόλις ἀνοίγεις τὴν πόρτα, ἔβλεπες ἀπέναντι ψηλά στὸν τοῖτο καὶ στὸ πιδὸ ἐμφανὲς σημεῖο του νὰ κρέμεται μιὰ ταμπέλα μᾶρη μὲ γράμματα χρυσά, πού ἔλεγε: «ΔΩΡΕΑ Σχολ. Βιβλιοθήκης ὑπὸ τοῦ φιλιτάτου τέκνου τῆς Κωμοπόλεως Ἑλληνοαμερικανοῦ τᾶδε κ.λ.π. κ.λ.π.».

Καὶ γιὰ νὰ μὴν τυχὸν καὶ τὸ ξεχάσω θ' ἀναφέρω ἐδῶ, μέσα σὲ μιὰ παρένθεση, δυὸ σκέψεις μου παράξενες πού μοῦρθανε σάν πρωτῶδα ἐκεῖνη τὴ ταμπέλα. Μὲ τὴν πρώτη δηλαδὴ ἀναρωτήθηκα, ἂν θὰ ὑπῆρχανε ἔστω καὶ λίγοι πού νὰ μὴν ἐπιθυμοῦν νὰ τοὺς ἀναρτηθεῖ κάποτε κάπου μιὰ ταμπέλα, καὶ μὲ τὴ δεύτερη, ἂν μήπως κι' οἱ μεγάλοι ἀκόμη οἱ κακοῦργοι δέν κάνουν τὸ μεγάλο τὸ κακὸ σὲ λίγοις ἢ πολλοὺς ὄχι τόσο γιὰ τὸ κέρδος πού θὰ ἔχουν ἀπ' τὴν ἀπανθρωπιά τους, ὅσο γιὰ νὰ γίνουνε μεγάλοι, ἢ καὶ νὰ φανοῦν σάν τέτοιοι, ἔστω καὶ στὸν ἴδιο ἀκόμα ἑαυτὸ τους.

Ἄλλὰ ἄς ξανάμπω πάλι στὸ Σχολεῖο μας.

Στὶς 6 τάξεις μας δίδασκαν μόνο 5 Καθηγητές. Κι' ἔτσι ὑποχρεωτικὰ κάθε μέρα μιὰ τάξη εἶχε κι' ἀπὸ μιὰ ὥρα κενή. Οἱ δασκάλοι εἶχαν καθορίσει, πὼς ἔπρεπε τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ μαθητὲς αὐτῆς τῆς τάξης μὲ τὴν ὥρα τὴν κενήν, νὰ μπαίνουν στὴ Βιβλιοθήκη, τόσο γιὰ νὰ μορφώνονται, ὅσο καὶ γιὰ νὰ μὴν ἐνοχλοῦν τοὺς ἄλλους.

ΜΑΡΙΑ Δ. ΣΚΟΤΙΝΙΩΤΟΥ

Ἐγεννήθη ἐν Ἁγίᾳ Λαρίσῃς. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς προσελήθη εἰς τὸ Κοινοτικὸν Γραφεῖον ὡς βοηθὸς τοῦ Γραμματέως καὶ παραλλήλως ἐπεδόθη εἰς τὴν λογοτεχνίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔνωρις ἔδειξε τὴν ἰδιαιτέραν κλίσιν τῆς. Τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1963 ἐξέδωκε τὴν πρώτην συλλογὴν διηγημάτων μὲ τίτλον «Πηγὰδια καὶ Πόρτες», εἰς τὴν σειρὰν τῆς Δελφικῆς Βιβλιοθήκης. Τὸ πρῶτο τοῦτο βιβλίον τῆς Σκοτινιώτου μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Mario Rosario Conti, καθηγητοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ρώμης, ποιητοῦ καὶ δραματικοῦ συγγραφέως. Ἐξεδηλώθη δὲ προθυμία διὰ τὴν μετάφρασίν του καὶ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Τώρα, καθὼς τ' ἀναλογίζομαι ὄλ' αὐτά, λέω μὴ τυχὸν καὶ κείνη τὴ μανία μου, δηλαδὴ τῆς κλειδαρότρυπας, δέν μόρεσα νὰ τὴ ξεκόψω, μιὰ καὶ μέχρι πού τὸ τέλειωσα δέν διορίστηκε ὁ βος Καθηγητής.

Κάθε τάξη κάθε μέρα ὠρίζε καὶ τὸ Βιβλιοθηκάριό τῆς (μόνο ἄγορι) γιὰ νὰ προσέχη τὰ βιβλία, καθὼς καὶ τοὺς μαθητές.

Ἄλλὰ πρὶν προχωρήσω στὸ σύστημα τῆς λειτουργίας τῆς, θὰ σᾶς ἀναφέρω μιὰ παραξενιά μου. Ποτέ μου, δηλαδὴ, ὅσο κι' ἂν τὸ πάσχισα, δέν μόρεσα νὰ ἐξηγήσω μιὰ τρομερὴ μου ἀντιπάθεια πού ἐνοιωθα γιὰ τὰ βιβλία. Ἀπόδειξη, πὼς καὶ τὰ Σχολικὰ ποτέ μου δέν τὰ ἀνοίγα στὸ σπίτι, παρὰ μονάχα στὸ διάλειμμα ἢ λίγο πρὶν νὰ μποῦμε τὸ πρωὶ μέσα στὴν τάξη. Ἐρριχνα ἐκεῖ μιὰ βιαστικὴ ματιὰ καὶ ὄ,τι ἄρπαζε τὸ μάτι μου. Ὅμοιογῶ πὼς ὅσο κι' ἂν πολέμησα ἢ ἴδια μὲ τὸν ἑαυτὸ μου, δέν μόρεσα ποτέ μου νὰ τὴν ξεπεράσω αὐτὴ τὴν ἀντιπάθεια. Τώρα, πὼς τύχαινε καὶ πηδοῦσα ἀπ' τὴ μιὰ στὴν ἄλλη τάξη, ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει. Βέβαια οἱ βαθμοὶ μου στὰ ἐνδεικτικὰ ἦταν πολλὲς σκάλες κάτω ἀπ' τὸ ἄριστα, ἀλλὰ αὐτὸ δέν εἶχε καὶ τόση σημασία. Καὶ ὅσο τὸ σκέφτομαι ἀκόμα, λέω πὼς οἱ δασκάλοι μου, ὅπως κι' οἱ καθηγητὲς μου θὰ μὲ προβίβαζαν ὄχι γιὰ νὰ μὴ μὲ βλέπουν μπρὸς τους, ὅπως ἀρχικὰ θαρροῦσα, μιὰ καὶ εἶμαι σίγουρη πὼς μὲ ἀντιπαθοῦσαν γι' αὐτὴ μου τὴν ἀμέλεια, ἀλλὰ μᾶλλον γιὰ νὰ μὴ τοὺς φέρνω τακτικὰ σὲ θέση δύσκολη μὲ τοὺς παράξενους συλλογισμοὺς μου καὶ τὶς ἀνορθόδοξες τὶς ἀπαντήσεις μου, πού στ' ἀλήθεια τοὺς σοκάρανε. Τώρα πού τ' ἀναθυμάμαι, μοῦ ξανάρχονται στὸ νοῦ, κάμποσες ἀπ' αὐτές.

Νά! μιὰ μέρα, στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν (ἡμῶνα ἀκόμη σὲ μιὰ ἀπ' τὶς μικρὲς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ), ὁ δάσκαλος, γιὰτὶ φαίνεται τὸ εἶδε μέσ' τὰ μάτια μου πὼς πῆγα πάλι ἀδιάβαστη, μὲ σήκωσε γιὰ μάθημα. Εἶχαμε νὰ ποῦμε γιὰ τὸν Πρωτομάρτυρα τὸ Στέφανο. Πῆς μου σὲ παρα-

καλῶ — μου λέει — τί ξέρεις γιὰ τὸν ἅγιο αὐτὸν. Εἶχα πάει πάλι ἀδιάβαστη, τ' ὁμολογῶ. Σηκώνουμαι ὀρθία, δίπλα στὸ θρανίο μὲ κάποια στὴν ἀρχὴ ἀμνηχανία. Ὑστερα σιγανά, μὲ σταθερά, τοῦ ἀπαντῶ. Δὲν τὸν θεωρῶ καὶ τόσο σπουδαῖο ἄνθρωπο αὐτὸν τὸν Πρωτομάρτυρα, ἀφοῦ καθότανε ἀκίνητος κι' ἔτρωγε πετριές, μέχρι ποῦ τελικὰ ξεψύχισε κάτω ἀπ' τὸ σωρὸ τῆς πέτρας.

Στὴν ἀρχὴ βλέπω τὰ μάτια τοῦ Δασκάλου νὰ ξεπετιοῦνται ἔξω ἀπ' τὶς κόγχες, ὕστερα ἀπ' τὸ θυμὸ νὰ μπερδεύει τὶς λέξεις καὶ μετὰ νὰ μ' ἀρπάζει ἀπ' τὸ μανίκι καὶ νὰ μὲ βάζει τιμωρία πίσω ἀπ' τὸν μαυροπίνακα, ὡς τὸ μεσημέρι.

Στὸ τέλος, ἀφοῦ σχολάσαμε, μὲ καλεῖ κοντὰ του καὶ μοῦ λέει μαλακά.

Παιδάκι μου, μὴ τυχὸν κι' ὁ Σατανᾶς σ' ἔβαλε νὰ πεῖς αὐτὰ τὰ φοβερὰ γιὰ τὸν Πρωτομάρτυρά μας; Μπορῶ νὰ τ' ὀρκιστῶ στὸν ἴδιο τὸ Θεὸ — τοῦ ἀπαντῶ — πὼς ὅ,τι κι' ἂν εἶπα δὲν μπορεῖ νάναί σατανικὲς κουβέντες, ἀφοῦ ὅσο κι' ἂν ἔφαξα μέσα μου καὶ ἔξω καὶ στοὺς ἄλλους τὸν ἴδιο Σατανᾶ δὲν τὸν βρήκα πουθενά. Τὸ ὅτι ὑπάρχουνε οἱ ἀγαθοί, οἱ καλοὶ καὶ οἱ κακοί, ναί! τὸ παραδέχομαι. Ἄλλὰ ὅτι αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι εἶναι δημιουργήματα δικὰ του ἢ ἔχει τρυπώσει μέσα τους καὶ μιλάει μὲ τὴ δική τους τὴ φωνή, αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω. Κι' ἐξάλλου, ἐγὼ, δὲν τὸ βλέπω καθόλου ἀφύσικο μὲ τὸ νὰ ὑπάρχουνε κι' αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, καὶ θαρρῶ πὼς εἶναι μᾶλλον ἀπαρτίτητῃ ἢ παρουσία τους, ἀφοῦ ἔτσι γίνεται πρὸς ἐνδιαφέροντα γιὰ ὅλους ἢ ζωὴ καὶ πρὸς ποικίλη. Γαίτι, πὼς θὰ χαίρμασταν τὴν ὁμορφιά τῶν ὁμορφῶν ἂν δὲν ὑπῆρχανε οἱ ἄσχημοι, καὶ πὼς θὰ θαυμάζαμε τὴν ὀξύνοια τῶν ἐξυπνῶν ἂν δὲν ὑπῆρχαν οἱ κουτοί.

Ἄλλὰ καὶ πιστεύω ἀκόμα γι' αὐτὸν τὸν ἅγιο, πὼς ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ γεννήθηκε ἔφερε μέσα του τὸν μάρτυρα. Κι' ἐγὼ, ἀπὸ ποτὲ μου δὲν ἐκτίμησα ἢ θαύμασα τοὺς μάρτυρες. Κι' ὕστερα, ἂν σᾶς ξανάλεγα τὴν ἱστορία του, εἶναι σίγουρο, πὼς θὰ ξανάβλεπα μπροστὰ μου τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ ἐπαναλαμβάνεται τὸ μαρτύριό του γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμα, καὶ τὸν ἑαυτὸ μου μιὰ μονάδα περισσότερη μὲς τὸ μαινόμενο τὸ πλῆθος ποῦ θάρριχνε τὴν πετριά του πάνω στὸ ματωμένο σῶμα τοῦ ἀνήμπορου ἀνθρώπου. Καὶ γὼ, γιὰ τίποτε στὸν κόσμον δὲν θάθελα νὰ ξαναδῶ τὰ αἵματα πάνω στὸ χτυπημένο του κορμί, οὔτε τὸ ψυχορράγημά του κάτω ἀπ' τὸν ἀσήκωτο σωρὸ τῆς πέτρας, πιστισμένους ἀπ' τὸ ζεστό καὶ κόκκινὸ του αἷμα. Κι' ὕστερα, σκέφτηκα καὶ τοῦτο. Σὰν συμπονεῖς καὶ ὑποφέρεῖς γιὰ τοὺς γύρω σου, γιὰ τοὺς σημερινούς ἀνθρώπους, κᾶπως τὸ καταλαβαίνω. Ἄλλὰ γιὰ τοὺς παλιούς γιατί; Εἶναι ἁμαρτία αὐτὸ.

Κι' ἐγὼ δὲν θέλω ν' ἁμαρτάνω γιὰ πράγματα παλιὰ.

Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ὁ Δάσκαλός μου κούνησε λυπημένα γιὰ μένα τὸ κεφάλι του κι' ὕστερα κλείστηκε τὸ θέμα.

Ὅμως τὴν ἐπόμενη μέρα, δημιουργήθηκε ξανά ἕνα καινούργιο πάλι θέμα, στὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας.

Πὲς μου παιδί μου — λέει — κᾶτι γιὰ τοὺς προγονικούς μας ἥρωες, γι' αὐτοὺς ποῦ σᾶς δίδαξα ὡς τώρα, καθὼς καὶ γιὰ τὶς ἐποχές τους.

Σηκώνουμαι πάλι ὀρθή, ἀλλὰ μὲ πολὺ ἐνθουσιασμὸ ποῦ οὔτε κι' ἢ ἴδια δὲν μπόρεσα νὰ ἐξηγήσω, καὶ δίνω τούτῃ τὴν ἀπάντησή.

Τί σημασία ἔχει ἂν ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς λέγονταν Ἀλέξανδρος, ἕνας ἄλλος Λεωνίδας, ἕνας ἄλλος λέγονταν Κυναίγειρος, κι' ἕνας ἄλλος πρὸ κοντινός μας εἶχε ἕνα ὄνομα δικό μας. Καθένας ἀπ' αὐτοὺς ἦρθε κουβαλῶντας μέσα του κᾶτι δυνατό, ὠραῖο καὶ γενναῖο καὶ τελειῶς φυσιολογικὰ πῆγε καὶ μπῆκε σὲ μιὰ ἢ περισσότερες ἱστορικὲς σελίδες. Νοιώθω γιὰ τὸν καθένα τους ὄχι μονάχα θαυμασμὸ ἀπέραντο, ἀλλὰ καὶ κᾶτι ποῦ μοιάζει μὲ ἀγάπη, ἂν καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ξεδιαλύνω ξεκάθαρα αὐτὸ τὸ δυνατό συναίσθημα ποῦ μὲ κατακλύζει κάθε φορὰ ποῦ μιλάμε γιὰ τὴν ἥρωϊκή τους τὴ ζωὴ καὶ τὸν πρὸ ἥρωϊκό τους ἀκόμα

θάνατο, ἔστω κι' ἂν πέρασαν πολλοὶ αἰῶνες ἀπὸ τότε.

Ὅμως εἶναι ὄρες-ὄρες πάλι ποῦ σκέφτομαι μήπως αὐτὸν τὸν θαυμασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη μου θὰ πρέπει νὰ τὸν μοιράζω τόσο ἀνάμεσα στοὺς δοξασμένους ἥρωες, ὅσο κι' ἀνάμεσα στοὺς ἀπλοὺς καὶ ἄσημους ἐκείνους, ποῦ ἂν καὶ δὲν γεννήθηκαν σπουδαῖοι, ὥστόσο κατόρθωσαν νὰ τοὺς ἀναρτηθεῖ κᾶπου μιὰ πινακίδα, ἔστω καὶ ἀκόμα σὲ μιὰ Σχολικὴ ἢ Κοινοτικὴ Βιβλιοθήκη ἢ σὲ μιὰ πλατεῖα ἐνὸς χωριοῦ.

Ὁ Δάσκαλος, καθὼς θυμᾶμαι ἀκόμα, μετὰ τὴν τέτοια ἀπάντησή μου μὲ χαρακτήρισε σὰν ἄλλοπρόσαλλη, καὶ δὲν μὲ ξανασήκωσε στὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας.

Ἄλλὰ τὸ πιὸ γουστόζικο ἀπ' ὅλα, εἶν' αὐτὸ ποῦ θὰ σᾶς πῶ ἄμέσως κι' ὅλας.

«Τώρα, καθὼς ἐρχόμουν — ὁ Δάσκαλος τὸ λέει — συνάντησα στὸ δρόμο ἕνα κουρελιῆ ζητιάνο. Θὰ σᾶς τὸν περιγράψω, ὅπως ἀκριβῶς τὸν εἶδα. Ἡ ἐξυπνάδα τοῦ καθένα μας θὰ φανεῖ ἀπ' τὴν πιστὴ ἀντιγραφή ποῦ θὰ κάνει στὴν περιγραφή μου».

Μετὰ, ἀφοῦ τέλειωσε καὶ ἡ περιγραφή καὶ ἡ ἀντιγραφή, ἄρχισε νὰ διαβάζει ὁ κάθε μαθητὴς τὸ κείμενό του, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι κυττάζαμε νὰ βροῦμε τί τυχὸν παράλειψε ἢ πρόσθεσε πέρα ἀπὸ κείνα ποῦ εἶχε ἀκούσει.

Σὰν ἦρθε ἡ σειρά μου, κι' ἄρχισα τὸ διάβασμα, βλέπω πάλι στὴν ἀρχὴ τὸ ξάφνιασμα στὰ μάτια τοῦ Δασκάλου, κι' ὕστερα τὸ θυμὸ. Ὅχι μόνο — λέει — δὲν περιγράφεῖς τίποτε ἀπ' αὐτὰ ποῦ εἶπα, ἀλλὰ παράλλαξες καὶ τὴν ἀλήθεια.

Γι' αὐτὸν τὸ λόγο, νὰ ξέρεις, πὼς δὲν θὰ πάρεις οὔτε τὸ «Καλῶς». Καὶ ἂν παιδί μου ἢ ἐξημμένη φαντασία σου σὲ πάει μακριά, νὰ προσπαθήσεις νὰ τῆς βάλεις φρένα. Κρίμα! καὶ καμμιά φορὰ — συνέχισε — ἀναρωτιέμαι μήπως καὶ δὲν εἶσαι τόσο κακὴ μαθήτρια ὅσο πραγματικὰ φαίνεσαι καὶ δείχνεις. Δὲν μοῦ λὲς ὅμως — ἐξακολούθησε — γιατί πῆγες πάλι καὶ παράλλαξες τὰ πράγματα ἀπ' ὅ,τι ἐγὼ σᾶς εἶπα;

Γιατί, τ' ἀπάντησα μὲ κόπο, ἐπειδὴ ἕνας κόμπος ἄρχισε νὰ μὲ σφίγγει τὸ λαιμὸ, κάτω ἀπ' τὰ κουρέλια του εἶδα κᾶτι ἄλλο. Καὶ σταμάτησα κοφτὰ, μὴ λυθῆ αὐτὸς ὁ κόμπος καὶ γίνεῖ κᾶτι ἄλλο ποῦ θὰ τρέξει καὶ θὰ τὸ δεῖ ὅλη ἡ τάξη.

Βέβαια, στ' ἄλλα τὰ μαθήματα ποῦ δὲν θέλαν καὶ διάβασμα, ἂς ποῦμε τὰ μαθηματικά, ὅλα πῆγαιναν καλά, μιὰ καὶ τὸ 1+1 κάνουν δύο. Κι' ἐνοιῶθα, σὰν εἶχαμε τέτοιο μάθημα, νὰ μὲ πλημμυρίζει μιὰ πελώρια χαρά, ἀφοῦ ἤμουνα σίγουρη πὼς θὰ ἔρχόμουν σὲ σύγκρουση μὲ τὸ Δάσκαλό μου.

Ἄλλὰ παρασύρθηκα ἀπ' τὰ μαθήματα, τοὺς Δασκάλους καὶ τοὺς κακούς βαθμούς μου καὶ ξέχασα νὰ σᾶς πῶ τί ἔβλεπα μὲς ἀπ' τὴ νκλειδαρότρυπα τῆς Σχολικῆς Βιβλιοθήκης.

Θ' ἀρχίσω πρῶτα ἀπ' τὸν πρῶτο μας τὸ μαθητὴ, ἐπειδὴ ἔτσι ταιριάζει.

Αὐτὸς συνήθιζε νὰ πιάνη τὸ μέσα θρανίον στὴ δεξιὰ γωνία, κι' ἔπαιρνε συνήθως ἀπ' τὸ Βιβλιοθηκᾶριο βιβλία ποῦ εἶχαν σχέση μὲ τὰ μαθήματα τῆς ἐπόμενης ἡμέρας. Ὑστερα ἔβλεπα νὰ τὰ παραβάλλει μὲ τὰ σχολικὰ γιὰ νὰ δεῖ τί ἐπὶ πλέον γράφανε ἀπὸ κείνα.

Σὲ λίγο, ἀπορροφιοῦνταν τελειῶς στὴ μελέτη, καὶ τόσο, ποῦ ξεχνούσε τοὺς τριγύρω του, τὰ χάχανα καὶ τὶς φωνές τους. Γιὰ ὥρα στεκότανε μπροστὰ σὲ ἀνοιχτὲς σελίδες καὶ πάσχιζε νὰ τὶς ἀποστηθίσῃ. Τελικὰ βέβαια τὰ κατάφερνε μιὰ χαρά, ἀφοῦ τὴν ἐπομένη ἔβλεπε νὰ λέει ἀπ' ὄξω ὄχι μόνο ὅ,τι ἀνάγραφε τὸ σχολικὸ βιβλίον ἀλλὰ ὅ,τι εἶχε μάθει ἀπ' τὸ βιβλίον τῆς Σχολ. Βιβλιοθήκης. Οἱ Καθηγητὲς πολὺ τὸν ἀγαπούσανε γι' αὐτὴ του τὴν ἐπιμέλεια, καθὼς καὶ τὴ μεγάλη ἐξυπνάδα του καὶ κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὸν ἔφερναν σὰν πρότυπο στὴν τάξη μας.

Μετά έρχονταν στη σειρά οί άλλοι πού τó παίρναν με τó «λίαν». Για μένα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέροντες οί μαθητές αυτοί και ιδιαίτερα παρακολουθούσα τή συμπεριφορά τους μέσ' τή Βιβλιοθήκη. Άνάμεσα σέ λίγα γέλια ή πειράγματα προλάβαιναν και ξεφυλλίζαν χίλιων ειδών βιβλία πού είχαν ή δέν είχαν σχέση με τά μαθήματα. Ήταν παιδιά γεμάτα κέφι, ζωντάνια κι' έξυπνάδα.

Ύστερα ή ματιά μου πήγαινε στους πραγματικά κακούς μαθητές, πού τρόμαζαν για νά τά βγάλουν πέρα με χίλια κι' ένα βάσανα. Γι' αυτούς δέν μπόρεσα ποτέ μου νά συμπεράνω τί ακριβώς βιβλία διάβαζαν, μιά και τ' άλλαζαν άμέσως λίγο μετά τού τάπαιρναν.

Όσο για τίσ μαθήτριες (τό Γυμνάσιο ήταν μικτό) εκεί ήτανε πού χαιρόμουνα τό πράγμα. Όλες τους, καλές-κακές, επειδή φαίνεται θά πίστευαν πώς τά σχολικά βιβλία άρκοΰσαν για τίσ γνώσεις πού πρέπει νά μαθαίνει ό μαθητής γύρω άπ' τά μαθήματά του, έστρεφαν τό ενδιαφέρον τους σέ άλλου είδους βιβλία.

Οί πιό ζωντανές άπ' αυτές γυρεύανε συνήθως βιβλία πού μιλάγαν για έρωτα. Άλλά είχαν μιά μανία όλες τους. Έβλεπες νά πηδάνε τήν εισαγωγή, και τίσ περιγραφικές σελίδες πού μιλούσανε για ουρανοΰς γαλάζιους, για καλοκαίρια καυτερα ή χειμώνες παγωμένους, για θάλασσα, φεγγάρια ή άστέρια, για κιτρινωμένα φύλλα τού φθινοπώρου ή για στάχνα χρυσαφιά και μεστωμένα, και γενικά για όλ' αυτά τά πράγματα πού χρησιμοποιούν οί συγγραφείς σάν σκηνικά για νά πλαισιώνουνε τους ήρωες, μιά και θαρρούν πώς είν' άδύνατο νά παίξουν αυτοί τους ρόλους των μέσα σέ μιά κάμαρα γυμνή με δυό κοινές καρέκλες. Ή πού μπορεί πάλι νά τó κάνουν αυτό οί συγγραφείς (και ή σκέψη αυτή τότε μου ήρθε) για νά γεμίζουν κάμποσες σελίδες.

Οί μαθήτριες λοιπόν, όλ' αυτά τά δμορφα και άχρηστα πράγματα, τά ξεπερνούσανε πηδώντας τα κι' έφθαναν πιό γρήγορα σέ πιό ενδιαφέροντα σημεία. Άς πούμε, σ' έναν έρωτικό διάλογο ή σέ μιά έρωτική πράξη. Σ' αυτά τά σημεία μάλιστα ξεχνιόνταν περισσότερο και είμαι μάλλον βέβαιη ότι τά ξαναδιάβαζαν για δεύτερη φορά. Μιά μαθήτρια μάλιστα, σά νά τήν έχω τώρα δά μπροστά μου, με τά γαλάζια μάτια της και τίσ ξανθές πλεξούδες, με πνεύμα φιλελεύθερο και πολύ έλευθεροστομία, ζητούσε πάντα άπ' τό βιβλιοθηκάριο τά πιό τολμηρά έρωτικά. Μιά μέρα, καθώς τής έδωσε αυτός ένα καινούργιο έρωτικό, τή βλέπω νά ρίχνει κάμποσες βιαστικές ματιές μέσα στα φύλλα του κι' ύστερα νά τó επιστρέφει με ύψωμένη τή φωνή. Τί σαχλαμάρες μουδωσες. Αυτό έδω έχει μονάχα φιλοσοφίες για τόν έρωτα. Κι' εγώ θέλω κάτι πού νά μιλάει για τόν άπλόν εκείνον έρωτα πού ξέρονε και ζούνε οί μεγάλες κι' οί γκωστές μου οί κοπέλλες.

Είχαμε όμως και τίσ σεμνότυφες μαθήτριες. Αυτές ζητούσαν πάντα ήθικοπλαστικά ή θρησκευτικά βιβλία και ποτέ τους δέν χαριεζόντουσαν με άλλους. Ήτανε συμμαζεμένες, χαμηλοβλεπούσες και πολύ συγκρατημένες. Μάλιστα, εύκολα σοκάρονταν άπ' τή συμπεριφορά των άλλων, των προοδευτικών, πού αυτές οί τελευταίες πάλι ένοχλούνταν άπ' τήν παρουσία και μόνο των πρώτων, καθώς έβλεπα κάτι σιγανοψιθυρίσματα, κάτι σκουντήματα άγκώνων κ.λ.π.

Καμμιά φορά τύχαινε ν' άνέβει άπάνω κάνας Καθηγητής. Έγώ, μόλις άκουγα τά πρώτα βήματα στη σκάλα έκανα πώς κατέβαινα τήν ώρα κείνη, και μόλις έμπαινε στην αίθουσα, ξανάπιανα τήν κλειδαρότρυπα, γιατί τότε είχε πού είχε γούστο ή Βιβλιοθήκη. Οί μαθητές εκείνοι κι' οί μαθήτριες πού διάβαζαν ρομάντσα, σιγοψιθύριζαν πώς τελειώσαν τά βιβλία τους, τά κλείναν βιαστικά και βιαστικότερα άκόμη τά παρέδιναν.

Ό πρώτος μαθητής, σίγουρος πώς θά περνούσε άπό δίπλα του ό κ. Καθηγητής νά τού χτυπήσει προστατευτικά

τόν ώμο, έπαιρνε ένα ύφος γεμάτο ύπεροχή, πού τήν έβλεπες νά σπινθηρίζει μέσ' τά μάτια του.

Όσο για τίσ σεμνότυφες με τά ήθικοπλαστικά, καρτερούσαν με κάποια άνεπαίσθητη άδημονία νά περάσει κι' άπό δίπλα τους για ν' άκούσουν τίσ καλές του κουβέντες: «Ναί, μπράβο! Καλά βιβλία. Μορφώνουν τό νοΰ και πλάθουν χαρακτήρες.» Ύστερα, άμέσως κι' όλας, κύτταζαν τάχα άδιάφορα πρós τό μέρος των προοδευτικών, ένψ και στα δικά τους επίσης μάτια σπινθήριζε μιά κάποια ύπεροχή.

Μιά μέρα πού τό Σχολείο μας πήγε έκδρομή και γώ δέν τους άκολουθήσα γιατί δέν ένοιωθα καλά, σκέφτηκα νά κάνω κάτι άλλο. Νά τρυπώσω δηλαδή μέσ' τή Βιβλιοθήκη και νά δώ κατάφατα τά πράγματα κι' άπό κοντά, πού ίσως νά μου φαίνονταν κι' άλλοιώτικα, μιά και θά τάβλεπα και με τά δυό μου μάτια.

Μπαίνω λοιπόν κι' αρχίζω νά χαζεύω: ράφια με βιβλία ιστορικά, ράφια μ' έγκυκλοπαιδικά, άλλα με φιλοσοφικά, άλλα μ' επιστημονικά, άλλα με λογοτεχνικά και λαογραφικά, κι' άλλα με χίλιων άλλων ειδών.

Πήρα στην τύχη έν' άπ' αυτά. Τίναξε τή σκόνη του κι' έρριξα μέσα τή ματιά μου. Πολλή σοφία. Τώκλεισα και τώβαλα στη θέση του. Τό μυαλό μου δέν τό σήκωνε. Πήρα άλλο. Έρωτας πολΰς. Τό κορμί μου δέν ώρίμασε για νά τόν δεχτεί. Μετά ένα επιστημονικό. Τώνωισα κρύο άπ' τή γλώσσα του και άκαταλαβίστικο άπ' τήν επιστημονική του όρολογία. Τώβαλα κι' αυτό στα γρήγορα στον τόπο του. Ύστερα άγγιξα στη ράχη του ένα θρησκευτικό. Δέν τό τράβηξα άπ' τό ράφι. Ήξερα πώς δέν θά τό καταλάβω. Μετά πήρα ένα ιστορικό. Πολλές χρονολογίες, πολλά όνόματα. Δέν είχα ποτέ μου γερό μνημονικό για νά μπορέσω νά τά συγκρατήσω. Τ' άπώθησα κι' αυτό στο ράφι του.

Ύστερα ή ματιά μου πήγε ένα τριγύρω και χείδεψε όλ' αυτά τά σκονισμένα βιβλία. Τόσοι άνθρωποι έδω μέσα στιβαγμένοι ό ένας πάνω στον άλλον. Τόση βαρεία σοφία και τόση άνάλαφρη όμορφιά. Ό θρησκός δίπλα στον άθείστη, ό ιστορικός δίπλα στον ποιητή, ό επιστήμονας δίπλα στο φιλόσοφο, κι' αυτός δίπλα στο λογοτέχνη. Και γώ νά μη μπορώ νά μιλήσω με κανέναν. Και νά θέλω τόσο πολύ νά κουβεντιάσω, έστω και μ' όποιονδήποτε. Και ξαφνικά βλέπω τήν παλιά μου αντίπαθεια για τά βιβλία νά ξεκαθαρίζει μέσα μου εκείνη τή στιγμή και νά γίνεται αυτό πού άπό πάντα θάταν: Μιά άξεπέραστη άδυναμία για νά μπορέσω νάμπω μέσα σ' όλην εκείνη τή σοφία, σ' όλην εκείνη τήν όμορφιά. Κι' ύστερα άμέσως ένα βάρος άσήκωτο, σ' όλο μου τό κορμί. Ό χώρος, τά ράφια, τά βιβλία βαραίνουνε πάνω μου και γίνονται μιά παγίδα πού με σφίγγει και με πνίγει. Άναζητώ βοήθεια, ψάχνω νά λυτρωθώ. Πετιέμαι κι' άνοίγω τό παράθυρο. Μπροστά μου άπλώνεται μιά φύση πάνσοφη, πανώρια και καλή. Κάτι λυτρωτικό ξεφεύγει άπ' τά μάτια μου και φτάνει ως τά χείλια. Τό νοιώθω άρμυρό στη γεύση. Κλείνω και ξεκινώ νά φύγω. Πριν νά διαβώ τήν πόρτα ξαναγυρίζω τή ματιά μου μέσα. Άθελά μου ξαναπέφτει αυτή στη μαύρη πινακίδα με τά χρυσά τά γράμματα «ΔΩΡΕΑ Σχολικής Βιβλιοθήκης υπό τού φιλάτου τέκνου τής Κωμοπόλεως κλπ.». Κάτι καλό, άδελφικό νοιώθω γι' αυτόν τόν άγνωστο πατριώτη. Κλείνω σιγανά πίσω μου και κάνω έναν όρκο στ' όνομά του: Αύριο, σάν θά μπορέσω, θά συμπληρώσω τά βιβλία του με μιά σειρά άπό καινούργια.

